حریم مشهد یا حریم امن غیرمجازها؟

اگرچه روز گذشته تعدادی از باغ‌ویلاهای غیرمجاز اطراف مشهد تخریب شدند، اما هنوز هم ...

تکتم جاوید
t.javid@shahraranews.ir

گزارش روز

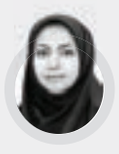

ساعت ۵ صبح دوشنبه؛ بولدوزرهای اداره نظارت بر ساخت‌وسازهای حریم مشهد در ابتدای جاده پایین‌ده و شیرحصار به حرکت در می‌آیند تا چند ساخت و ساز غیرمجاز این محدوده را تخریب کنند. این یکی از نمونه‌هایی است که در حین ساخت، متوجه آن شده‌اند و بلافاصله جلوی اتمام ساخت ۱۰ ویلای غیرمجاز را در دل یک باغ نُه‌هکتاری قطعه‌بندی‌شده می‌گیرند.

یک روز پیش از این تخریب‌ها، فرصتی فراهم شد تا به‌همراه جلیل یاوری، رئیس اداره نظارت بر ساخت‌وسازهای حریم مشهد، چرخی در حریم مشهد بزنیم. حریمی که به هر دلیلی پر شده است از ویلاها و باغ‌های بزرگ و کوچک. آمارش همین چند روز پیش، بیشتر از ۲۳هزار بنا اعلام شد که بی‌گفته مشخص است بیشترشان غیرمجاز ساخته شده‌اند.

ساخت‌وسازهای بی‌رویه، در حاشیه بی‌نظارتی

ابتدا سری می‌زنیم به بخش شمال‌غربی حریم شهر؛ حوالی جاده قدیم که به‌خاطر ویلاسازی قیمت زمین در آنجا سر به فلک کشیده است. نرسیده به بولوار شاهنامه وارد یکی از فرعی‌های جاده می‌شویم. همه‌چیز عادی است و اثری از باغ و ویلا دیده نمی‌شود. مقصد روستاهای بازمرگان، ده‌پایین، رضویه و ساغشک است. کمی که جلو می‌رویم، دیوارهای طولانی چند باغ‌ویلای بزرگ به‌چشم می‌آید که غیرمجاز ساخته شده‌اند.

برایمان عجیب است که ویلاهایی تا این حد مجلل و بزرگ، چطور ساخته شده‌اند، آن‌هم در شرایطی که حریم مشهد چهار سال پیش تعیین شده و به نهادهای مختلف مسئول، ابلاغ شده است. جواب این سوال را باید در تفاوت حریم‌های مختلف مشهد در گذشته جست‌وجو کرد. نخستین تاریخ تعیین حریم مشهد، به طرحی موسوم به خازَنی برمی‌گردد که از سال ۱۳۴۷ شروع شد و برنامه‌اش سال‌های ۱۳۵۰ تا ۱۳۷۰ را پوشش می‌داد. در این طرح، ۱۲۷هزار هکتار به‌عنوان حریم شهر تعیین شده بود. طرح دوم جامع مشهد که از سال ۱۳۶۷ مهندسان مشاور مهرازان تهیه‌اش کردند و در خرداد ۱۳۷۲ به تصویب شورای‌عالی رسید، برای سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۵ برنامه‌ریزی شده بود و حریم شهر را تا ۳۰هزار هکتار کاهش می‌داد. طرح جامع سوم هم که مطالعاتش از سال ۸۵ شروع شده، مساحت حریم را ۸۶هزار و ۵۵۰هکتار مشخص کرده است.

برخی باغ‌ویلاهای حریم فعلی مشهد در خلال همین تغییراتِ تعیین حریم، ساخته شده‌اند. رئیس اداره نظارت بر ساخت‌وسازهای حریم مشهد می‌گوید: متاسفانه تا سال ۹۵ به‌جز بخش‌هایی که شهرداری نظارت داشته، نظارت کاملی بر حریم شهر نبوده است که درنتیجه آن، شاهد ساخت‌وسازهای بی‌رویه و بدون مجوز زیادی بوده‌ایم.

یاوری به تهدید این ساخت‌وسازهای بی‌رویه و بدون مجوز برای مشهد هم اشاره‌ای می‌کند اما برخلاف برخی مسئولان، تمام ساخت‌وسازهای حریم شهر را غیرقانونی نمی‌داند؛ به این معنا که همه باغ‌ویلاها باید تخریب شوند.

او معتقد است: «تا تهیه و ابلاغ سند پهنه‌بندی حریم مشهد، فقط باید از ساخت‌وسازهای بیشتر جلوگیری کرد.»

سند پهنه‌بندی حریم مشهد که یاوری به آن اشاره می‌کند، همان سندی است که قرار بود سه ماه بعد از تصویب طرح جامع مشهد در سال ۹۵ تهیه شود تا برای نظارت بر ساخت‌وسازهای این مناطق به‌صورت یکپارچه عمل شود؛ سندی که اگر تصویب شده بود، ما در گشت نیم‌روزی خود ویلاهای کمتری می‌دیدیم. رئیس اداره نظارت بر ساخت‌وسازهای حریم مشهد به زمین‌های اطراف که یک‌دستی خود را به‌دلیل سرپا شدن ویلاهای کوچک و بزرگ از دست داده است، اشاره کرده، می‌گوید: همه ما می‌دانیم که زمین‌های حریم شهرها باید برای نیازهای آینده و ضروری شهر باقی بمانند و نباید اقدامات سلیقه‌ای درباره آن‌ها صورت گیرد اما از آنجایی که مشهد بیش از ۱۵ سال است طرح تفصیلی ندارد، در مراحل مختلف اتفاقاتی افتاده است و مردم به ساخت‌وساز غیرقانونی در حریم شهر، گرایش بیشتری پیدا کرده‌اند.

> **از آنجایی‌که مشهد بیش از ۱۵سال است طرح تفصیلی ندارد مردم به ساخت‌وساز غیرقانونی در حریم شهر، گرایش بیشتری پیدا کرده‌اند**

انگار یاوری ساخت این ویلاها را پاسخی به نیاز مردم مشهد می‌داند که تاکید می‌کند: نمی‌توانیم مدام با رویکرد مبارزه و تخریب، به املاک مردم نگاه کنیم و باید به نیازها هم پاسخ بدهیم.

تعداد ویلاها؛ بیش از آمار موجود

خیابان‌های فرعی را که طی می‌کنیم، وارد مسیری می‌شویم که به‌جز دیوارهای بلند و طولانی در دو طرفمان، چیز دیگری نمایان نیست. انگار اطراف زمین‌های چنده‌هکتاری فقط دیوار کشیده‌اند اما پشت این دیوارها زمین هکتاری ۲هزارمتری، هزارمتری یا ۵۰۰متری، قطعه‌قطعه شده و در جاهایی هم مجتمع‌سازی شده است؛ مجتمع‌های ویلایی غیرمجاز.

یاوری توضیح می‌دهد: «سوداگران ابتدا دور زمین‌های کشاورزی بزرگ را دیوار می‌کشند و پس از مدتی که در ورودی برای این دیوارکشی باز کردند، یک‌باره مجتمعی و حجم تخلفات خیلی زیاد»، با این حال فعالیت این اداره در کنترل اوضاع، چندان بی‌تاثیر هم نبوده است؛ همکاری مقام قضایی با شهرداری در یک سال گذشته، جلوی خیلی از ساخت‌وسازها را گرفته است. آن‌طور که یاوری آمار می‌دهد، «در سال گذشته حدود ۱۳۰۰ ویلای غیرمجاز ساخته‌شده، به وضع سابق اعاده و اعمال قانون شدند، ضمن اینکه ۲۸۰۰مورد هم در مرحله شروع به ساخت، پیشگیری و اعمال قانون شدند.»

او با گله از اینکه برخی شرکت‌های خدماتی، قوانین مربوط به حریم شهر مشهد را نادیده می‌گیرند، از بی‌مهری‌ای می‌گوید که متخلفان را برای ادامه کار خود مصمم‌تر کرده است: «زیاد می‌بینیم زمینی که در مرحله تفکیک غیرمجاز و دیوارکشی است، از شرکت‌های خدماتی خدمات گرفته است؛ مثلا شرکت برق به مالکانش برق داده یا شرکت گاز چندین کیلومتر لوله‌کشی کرده است تا ساخت‌وسازهای غیرمجاز را گازدار کند.»

نتیجه این دوگانگی، شرایطی است که اصلا به سود مشهد نیست. رئیس اداره نظارت بر ساخت‌وسازهای حریم مشهد معتقد است: «این روند نه به سود زمین‌دار است و نه به سود مالک.» و می‌گوید: برخی قوانین ما در تضاد باهم هستند. صحبت ما این است که اگر حریم مشهد، مشخص و طرح جامعی تهیه شود، شامل همه دستگاه‌ها خواهد شد.

دردسرهای گشت روزانه و منصرف کردن اهالی از خرید

در مسیر بازدید به‌طور اتفاقی به یکی از گشت‌های شهرداری منطقه ۱۲ برمی‌خوریم که با وانت مزدا در حال سرکشی به حوزه اجرایی خود هستند. سرگشتِ آن‌ها دل پری از ساخت‌وسازهای غیرمجاز دارد و خواستار جدیت بیشتری است. او از ساخت‌وسازهایی می‌گوید که هر روز دیوارشان بالاتر می‌رود.

شاید به همین دلیل است که رئیس اداره نظارت بر ساخت‌وسازهای حریم مشهد آمار واقعی ویلاهای حریم شهر را بیشتر از ۲۳هزار بنایی که اعلام شده است، می‌داند. او یکی از دلایل پیشامد چنین شرایطی را بی‌برنامگی جهاد کشاورزی می‌داند و یادآوری می‌کند که «یکی از دلایل مهم بروز تخلفات مذکور، این است که جهاد کشاورزی برای این زمین‌های بزرگ مزروعی برنامه‌ای ندارد. از آن‌سو زمین‌دار و باغدار وقتی از نگهداری و ادامه کشاورزی‌اش مستاصل می‌شود، زمینش را با قیمت ناچیز واگذار می‌کند و واسطه‌ای سودجو آن را به قطعات کوچک تقسیم می‌کند و می‌فروشد.» این گونه است که مردم ناآگاهانه زمین‌ها را خریده، اقدام به ساخت‌وساز می‌کنند و پس از مدتی که شهرداری برای اعمال قانون به سراغشان می‌رود، دچار مشکل می‌شوند.

اعمال قانون برای ۳۱۰۰ ویلای غیرمجاز

تیم‌های نظارتی اداره نظارت بر ساخت‌وسازهای حریم مشهد با ۲۸خودروی گشت روزانه و ۱۰خودروی گشت شبانه، هر روز به حریم شهر سرمی‌زنند و مامورند که تخلف‌ها را شناسایی و اعلام کنند. اما آن‌طور که شواهد نشان می‌دهد، تیم اجرایی این اداره پاسخ‌گوی حجم تخلفاتی که در محدوده حریم شهر صورت می‌گیرد، نیست. به قول یاوری، «از سویی محدودیت قانونی» دارند و از طرف دیگر «این کار زمان‌بر است و همراه آنان به یکی از باغ‌هایی می‌رویم که در مرحله ساخت و قطعه‌بندی غیرمجاز است. شهرداری منطقه برای ممانعت از ساخت‌وساز این باغ‌ویلا یک نیوجرسی مقابل در ورودی باغ قرار داده است. سرکشیک گشتِ شهرداری منطقه ۱۲ توضیح می‌دهد: هم‌زمان با گذاشتن نیوجرسی، زن و شوهری را دیدیم که به کارمان معترض بودند. ظاهرا حدود ۳۰میلیون تومان پول پیش برای خرید یکی از قطعات این زمین داده بودند. وقتی برایشان توضیح دادم که اینجا غیرمجاز است، کلی تشکر کردند و رفتند تا پولشان را پس بگیرند.

او در ادامه، از برخورد فیزیکی مالکان زمین‌ها با ماموران گشت و تهدیدهایشان می‌گوید که کم هم نیست یا مشاوران املاک که ذی‌نفع این قطعه‌بندی‌ها هستند و اغلبشان بدون پروانه در این محدوده کار می‌کنند. او به درخت‌های کاشته‌شده در حاشیه داخلی یکی از زمین‌ها اشاره می‌کند و می‌گوید: مالک زمین، این درخت‌ها را کاشته است تا مانع تخریب دیوار شود. هم‌زمان زمین را به قطعات کوچک تقسیم کرده است و در حال فروش آن‌هاست. همراه با تیم گشت به محل دیگری سرمی‌زنیم. آنجا هم به‌صورت غیرمجاز دیوارچینی کرده بوده‌اند که به‌تازگی تخریب شده است. بلوکه‌های سیمانی دیوار جمع‌آوری نشده‌اند تا اهالی و خریداران احتمالی، بدانند که با یک تخلف روبه‌رو هستند و با هر وعده‌ای زمین نخرند. بخش جالب ماجرا اینجاست که در این محدوده که ساخت‌وساز غیرمجاز است، ستون انشعاب برق بیشتر از هر چیز دیگری خودنمایی می‌کند.

در ادامه گشت‌وگذار میان ساخت‌وسازهای غیرمجاز به موسوی برمی‌خوریم که یکی از ساکنان قدیمی این محل است. وقتی درباره وضعیت یکی از باغ‌ویلاهای مجاور

۹۰ ساخت‌وسازهای غیرمجاز در حریم مشهد، از سال ۹۰ به بعد افزایش چشمگیری یافته است

۱۲۷ حریم شهر در طرح اول جامع مشهد (سال ۴۷) ۱۲۷هزار هکتار اعلام شده است

۳۰ حریم مشهد در دومین طرح جامع مشهد (سال ۷۲) ۳۰هزار هکتار تصویب شده است

۸۶ حریم مشهد در سومین نوبت (سال ۹۵) و در طرحی دیگر ۸۶هزار و ۵۵۰هکتار اعلام شده است

حرف مردم

با ما در ارتباط باشید

- رایانامه: info@shahrara.com
- پیامک: ۳۰۰۰۷۲۸۹
- پیام رسان: ۰۹۱۵۴۲۹۴۵۸۰
- تلفن: ۰۵۱-۳۷۲۸۸۸۸۱-۵

شهرداری

۰۹۰۲...۳۲۳| به گوش مسئولان شهرداری منطقه ثامن برسانید که از ساخت‌وسازهای بی‌رویه و بدون مجوز خسته شده‌ایم. در کوچه شش‌متری دارند آپارتمان هفت‌طبقه می‌سازند. شبانه‌روز دستگاه‌ها روشن است. من یک بازنشسته هستم و از صدای شبانه این دستگاه نمی‌توانم بخوابم.

شهروند| یک منزل به‌اصطلاح مسکونی اما خالی از سکنه، رفت‌وآمد را در گلریز ۸ منطقه ۱۰ با مشکل مواجه کرده است. اینجا باید ماشین‌ها از یک سمت منتظر بمانند تا بقیه عبور کنند و بعد رد شوند، درحالی که در بقیه گلریز، امکان تردد دوطرفه هست. متاسفانه با مراجعه اهالی به شهرداری، هنوز هیچ ترتیب اثری داده نشده است.

۰۹۱۵...۱۹۷| شهرداری شهر را آباد می‌کند و چند روز بعد شرکت آب، برق و... آن را خراب می‌کنند. فقط هزینه‌ها را از بین می‌برند. شهردار محترم! مردم در فقر و فلاکت به‌سر می‌برند. محبت کنید قبل از آبادکردن با تمام سازمان‌ها هماهنگ باشید تا منابع از بین نرود.

شهروند| پل جاده سیمان، عرضش خیلی کم است. شهرداری برای ترافیک این منطقه چاره‌ای بیندیشد.

آموزش‌وپرورش

شهروند| درحال حاضر دولت بابت تحصیل هر دانش‌آموز، از همان زمان که وارد مدرسه می‌شود، سالانه حداقل ۲، ۳میلیون تومان هزینه می‌کند که این مورد در سال‌های آخر متوسطه شاید به ۷، ۸میلیون تومان نیز برسد و در انتها نیز به‌جز تعداد محدودی، الباقی صرفا دیپلمه شدن توام با بیکاری را تجربه می‌کنند یا آنکه با رفتن به دانشگاه، تا سه‌چهار سالی دلشان خوش است که دانشجویند و بیکار نیستند، اما پس از آنکه درسشان تمام شد و به‌اصطلاح آقامهندس شدند، به کمتر از پشت‌میزنشینی راضی نمی‌شوند، درحالی که اگر از همان کلاس اول با آموزش نظری، آموزش مهارتی نیز در برنامه کاری وزارت آموزش‌وپرورش باشد، نهایتا اگر برای فارغ‌التحصیل دانشگاه، حرفه پشت‌میزی نشینی پیدا نشود، شغل و مهارتی متناسب با استعدادش پیدا خواهد کرد. لطفا شهرآرا در این زمینه دست به قلم شود. بهشتی

شهروند| باز شدن مدارس و حضور دانش‌آموزان برای امتحان، معضلی بزرگ و با سیاست قرنطینه‌ای، ناهماهنگ است. بدون شک این امر، به انتشار ویروس کرونا کمک می‌کند و باعث دلواپسی و نگرانی ما والدین شده است. از مسئولان عالی استان خواستاریم برای اینکه فرزندانمان به این ویروس مبتلا نشوند، امتحانات حضوری را لغو کنند. محمددوست

دولت

۰۹۱۵...۷۷۳| چرا از کسانی که خانه اجاره می‌دهند، مالیات نمی‌گیرند ولی از حقوق کارگران، مالیات کم می‌شود؟

سازمان میراث‌فرهنگی

شهروند| در «ارتیان درگز» تپه‌های باستانی و پر از سفال و گنجینه‌های نفیس باستانی، فراوان است که به‌علت کم‌کاری میراث‌فرهنگی، متاسفانه همه دارند تبدیل به باغ و زمین کشاورزی می‌شوند. آن‌قدر سفال زیاد است که حتی با کمی کندن زمین، پیدا می‌شوند. لطفا اطلاع‌رسانی کنید؛ برای مثال من چندین سفال پیدا کردم و امروز تحویل موزه بندیان دادم. افراد با دستگاه‌های فلزیاب می‌آیند و فلزات گران‌بها را می‌برند.

بازنشستگان

۰۹۳۵...۲۵۶| این بازنشستگانی که در سراسر ایران در قید حیات هستند، همان نیروهایی هستند که به شما کمک کردند، شهید دادند تا انقلاب پیروز شود. حال شما با چه وجدانی، همسان‌سازی پانزده‌ساله را ختم‌به‌خیر کردید؟ ما که از شما چه در این دنیا چه در آن دنیا، راضی نیستیم. محمودزاده

راهنمایی‌ورانندگی

۰۹۱۵...۸۱۹| حداکثر سرعت مجاز در مناطق مسکونی، ۵۰کیلومتر است اما از کلاله رد شدم و سه دقیقه بعد پیامک آمد: «تخطی سرعت بیش از ۳۰کیلومتر». برای بررسی نرم‌افزار ویو، دوربینی با حداکثر سرعت ۳۰کیلومتر هشدار می‌داد. همه با ویو رانندگی نمی‌کنند که بدانند سرعت در هر منطقه‌ای چقدر است. باجگیران

متفرقه

شهروند| معمولا فیلم‌نامه‌های سینمایی یا تلویزیونی به گونه‌ای نوشته می‌شوند که برای آنکه فیلم به‌خوبی تمام شود، یک یا چند نفر باید به به هرشکلی حذف شوند؛ مرگ معمولی یا قتل و... درحالی که در واقعیت این گونه نیست. لطفا در این زمینه مطلب بنویسید.

۰۹۳۵...۷۵۸| گزارشگران روزنامه‌ها باید درمورد مسائل مهم، بیشتر خبر تهیه کنند؛ مانند مافیای موادمخدر که موجب بیشتر طلاق‌ها در جامعه است. ناامنی، بیکاری، گرانی، بهداشت، خشونت در جامعه، کودکان کار، محیط‌زیست و... اباذریان

جوانه

شهرداری منطقه ۱۱

روز سیزدهم خرداد پیامکی درباره روشنایی بوستان نارون در روزنامه شهرآرا منتشر شد که شهرداری منطقه ۱۱ پاسخی به شرح زیر ارسال کرده‌است: «به استحضار می‌رساند باتوجه‌به اینکه بوستان خطی نارون درواقع بخشی از معبر بوده که بهسازی گردیده است، تامین روشنایی موردنظر شهروند باید توسط شرکت برق صورت پذیرد و روشنایی که در فضای سبز استفاده می‌شود، جهت نورپردازی گیاهان است.»

مردم‌نگاری

من و بورسِ روی بورس!

خرده‌روایت‌هایی از مردم و تجربه حضورشان در بازار سرمایه که این روزها همه‌گیر شده است

یلدا مهدوی

خبری از خلوتی کارگزاری‌های بورس نبود، حتی با وجود آنکه از تب‌وتاب سهام عدالت کاسته شده است، کارگزاری‌های بورس در این ایام کرونایی شلوغ و پرازدحامند. برخی دنبال گرفتن کد بورسی هستند، برخی درپی راه‌ورسم بورسی شدن. عده‌ای هم دل به دریا زده‌اند و پول و سرمایه‌شان را با همه شنیده‌های جمع‌های خانوادگی و کاری در چند ماه اخیر، وارد بورس کرده‌اند. خرده‌روایت‌هایی که می‌خوانید، آن چیزی است که مردم از بورس می‌دانند و می‌خواهند.

بورس؛ نوعروس امروز بازنشسته تامین اجتماعی

گفتم از قافله عقب نمانیم. حتما یک چیزی هست که همه به آن روی آورده‌اند. همین کارگزاری را نگاه کنید چه جمعیتی داخل، منتظر هستند. خب معلوم است یک چیزی هست که مردم این همه به آن روی آورده‌اند؛ هرچند خودم شخصا از الان چشمم آب نمی‌خورد که آخر و عاقبت این ماجرا خوش باشد. من ۵ یا ۶میلیون بیشتر در بورس نمی‌گذارم. کم می‌گذارم تا اگر اتفاقی افتاد، پس‌فردا کاسه چه‌کنم چه‌کنم دستم نگیرم و دنبال پولم نیفتم.

مشهدی‌ها از این دست تجربه‌ها زیاد دارند. چند سال قبل شرکت پدیده آمد و تعداد زیادی از مردم مشهد، سهام این شرکت را خریدند اما چه شد؟ نمی‌گویم بورس مثل پدیده است اما خب، مارگزیده از ریسمان سیاه‌وسفید می‌ترسد. می‌دانید حال‌وهوای الان بورس شبیه چیست؟ به نظر من، بورس، نوعروس بازار اقتصادی کشور است. چندوقتی همه تحویلش می‌گیرند و به آن توجه می‌کنند و همه‌جا صحبت از آن است اما چند ماه که بگذرد و یک عروس دیگر وارد بازار اقتصاد شود، بورس از مد می‌افتد.

این حرف‌هایم از روی تجربه‌ای است که دارم. شاید تجربه کار با بورس را نداشته باشم اما ۳۰سال کارمند تامین اجتماعی بودم و تجربه این مدت کار کردن به من می‌گوید که بورس، زمانی موفق است که کارخانه‌ها و شرکت‌های عرضه‌کننده بورس در بازار حقیقی، بتوانند کالا تولید کنند و بفروشند. آن زمان من هم به‌عنوان سهام‌دار، سود می‌برم. اوضاع اقتصادی الان کشور را همه می‌دانند چندچند است. در این اوضاع اقتصادی که تولیدکننده‌های ما مشکل دارند، واقعا امیدی به بورس نیست.

تکان بورس با حرف‌های سرصبح مسئولان زرگر- بازنشسته فرهنگی

سی‌وخرده‌ای سال، کارم درس دادن به بچه‌های مردم بود و حالا بازنشسته آموزش‌وپرورش هستم. پای درددل

مجتبی زینی‌وند، رئیس مدارس و مراکز غیردولتی: **امسال بیشترین میزان شهریه در کل کشور برای مقطع ابتدایی، ۱۲میلیون تومان و برای متوسطه اول، ۱۴میلیون تومان و برای متوسطه دوم، ۱۷میلیون تومان که شامل شهریه و فوق‌برنامه است.**